

"החודש הזה לכם ראש חדשים" בפרשת החודש אנו משלימים ד' פרשיות שהן כנגד ד' אותיות השם הכנה לצירוף הגאולה של חודש ניסן

לכן בחודש זה הוא סימן טוב לצאת מגלות מצרים מאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה.

"אשרי הגוי אשר ה' אלקיו"

דבר בעתו מה טוב לבאר מה שפתח המדרש לדרוש בשבחו של חודש ניסן: "החודש הזה לכם, הדא הוא דכתיב אשרי הגוי אשר ה' אלקיו", ובהשקפה ראשונה אינו מובן כלל מהו הקשר בין "אשרי הגוי אשר ה' אלקיו" לחודש ניסן.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שפתח הקב"ה את התורה בפסוק (בראשית א-א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ופירש רש"י בשם המדרש: "ברא אלקים, ולא אמר ברא ה', שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (שם ב-ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים".

ומצינו ביאור נפלא על כך ב"אגרא דפרקא" (אות ז), ב"שם משמואל" (פרשת משפטים שנת תרע"ה), וב"ערוך לנר" (ר"ה יא.), שהתנבאו שלשתן בסגנון אחד, על פי מה שמצינו מחלוקת בגמרא (ר"ה י:): "רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם... רבי יהושע אומר בניסן נברא העולם".

וכתבו התוספות (שם כז. ד"ה כמאן): "מה שיד רבי אלעזר הקליר [בפיוט] בגשם דשמיני עצרת כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם, ובשל פסח יסד כרבי יהושע [שבניסן נברא העולם], אומר רבינו תם דאלו ואלו דברי אלקים חיים, ואיכא למימר דבתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן".

הנה כי כן זהו שהביא רש"י בשם המדרש: "בתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין", היינו בחודש תשרי עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, כי בחודש תשרי בראש השנה יושב הקב"ה על כס המשפט ודן לכל באי

חכמינו ז"ל לקרוא את ד' הפרשיות מראש חודש אדר עד ראש חודש ניסן.

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"

פתח דברינו יאיר לבאר הקשר בין ד' פרשיות לחודש אדר, על פי מה שמבואר במדרש (פסיקתא רבתי פרק טו): "כיון שבא משה אצל ישראל ואמר להם, אמר לי הקב"ה לך אמור לישראל פקוד פקדתי אתכם, אמרו לו משה רבינו לא עדיין זמן פקידה... וכיון שאמר להם בחודש הזה נגאלים אמרו הא סימן טוב". וצריך להבין איזה סימן טוב יש בחודש ניסן שיגאלו בו ממצרים.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שגילו לנו חכמינו ז"ל שכבר בששת ימי בראשית בחר הקב"ה בחודש ניסן לישועתם של ישראל, החל מלידת יצחק ועקידתו שהיו בחודש ניסן, דרך יעקב אבינו שזכה לקבל הברכות מיצחק אביו בחודש ניסן, ואחר כך בגאולתם של ישראל ממצרים בחודש ניסן, ואף לגאולה העתידה בחר גם כן בחודש ניסן, והנה הוא מאמר המדרש (שמו"ר טו-יא):

"החודש הזה לכם, הדא הוא דכתיב (תהלים לג-יב) אשרי הגוי אשר ה' אלקיו, משבחר הקדוש ברוך הוא בעולמו, קבע בו ראשי חדשים ושנים, וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר (מיכה ז-טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ובו נולד יצחק ובו נעקד, ובו קיבל יעקב את הברכות, ובו רמז להם לישראל שהוא ראש להם לתשועה, שנאמר ראשון הוא לכם לחדשי השנה".

הנה כי כן זהו ביאור המדרש, כי כשאמר משה רבינו לישראל: "בחודש הזה נגאלים, אמרו הא סימן טוב", כי בחודש זה קיבל יעקב אבינו מיצחק אביו את הברכות שרצה עשו לקבל ברמאות, שרימה את אביו שהוא צדיק,

שבת קודש הבאה עלינו לטובה נקראת "שבת החודש", על שם מה שתיקנו חכמינו ז"ל לקרות בה בנוסף על פרשת השבוע גם פרשת החודש הכתובה בפרשת בא, שהיא המצוה לקבוע את חודש ניסן שבו יצאו ממצרים לחודש הראשון מ"ב חדשי השנה, כמו שכתוב (שמות יב-א): "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר, החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה", ובכך אנו מסיימים את הקריאה בכל ד' הפרשיות, פרשת שקלים, פרשת זכור, פרשת פרה, ופרשת החודש.

כאשר נתבונן נראה כי חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא ד' פרשיות אלו בחודש אדר, כמו שכתב ה"לבוש" (או"ח סימן תרפה): "חז"ל תקנו לקרות ד' פרשיות בשנה מראש חודש אדר עד ראש חודש ניסן", ומקור הדבר במה ששינונו במשנה (מגילה כט.):

"ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים, [ואם ראש חודש אדר] חל להיות בתוך השבת [באמצע השבוע] מקדימין [לקרוא פרשת שקלים] לשעבר [בשבת שלפני ראש חודש], ומפסיקין לשבת אחרת [שאינן קוראים בה מד' הפרשיות]. בשניה [בשבת השניה קוראים פרשת זכור. בשלישית [בשבת השלישית קוראים פרשת] פרה אדומה. ברביעית [בשבת הרביעית שמברכים בה חודש ניסן או שחל בה ראש חודש ניסן קוראים פרשת] החודש הזה לכם".

והנה בדרך הפשט יש לכל פרשה קשר מיוחד עם השבת שקבעו חכמינו ז"ל לקוראה בה, שבת שקלים בשבת שמברכים בה חודש אדר, כי באחד באדר משמיעין על השקלים, שבת זכור לפני פורים שהיתה בבחינת מחיית עמלק, שבת פרה שיש בה טהרתן של ישראל - הכנה להקרבת קרבן פסח בטהרה, ושבת החודש בשבת שמברכים בה חודש ניסן. אולם עדיין ראוי לבאר בדרך מחשבה הטעם שתיקנו

**ישׁוב הסתירה בספרי חסידות בענין סדר ד' הפרשיות,
ב"קדושת לוי" כתב שהן כנגד הצירוף ההפוך הויה"**

**ב"מגן אברהם" ו"תורת חיים" כתבו כי ד' פרשיות
הן כנגד הצירוף הישר של השם הויה"ה ברוך הוא**

**רבינו האריז"ל: המן הרשע ביקש לעורר הדין על ישראל
מהצירוף ההפוך הויה"י בסופי תיבות ז"ה איננו שוה לוי**

**אסתר הפכה את הצירוף של דין לצירוף של רחמים
בבקשתה: 'בוא ה'מלך ו'המן היום**

שם הויה"ה כסדרן, פרשת שקלים היא כנגד אות י', פרשת זכור היא כנגד אות ה' ראשונה, פרשת פרה היא כנגד אות ו', פרשת החודש היא כנגד אות ה' אחרונה.

כעבדא קמיה מאריהו המשתוקק להתאבק בעפר רגליהם הקדושות נראה להשוות בין שתי הדעות, כי כדרכה של תורה (עירובין ג:): "אלו ואלו דברי אלקים חיים", ונקדים מה שגילה רבינו האריז"ל ב"פרי עץ חיים" (שער הפורים פרק ו) בענין נס פורים, כי המן הרשע ביקש להמשיך מדת הדין על ישראל, מהצירוף של שם הויה"ה כשהוא מהופך - הויה", שנהפך בו הרחמים לדין, וזהו שאמר המן (אסתר ה-ג): "וכל ז'ה איננו שוה לוי", סופי תיבות הויה"ה שהצירוף של השם הוא מהופך, וביקש לעורר בכך את הדין על ישראל.

אמנם אסתר המלכה בתפלתה המשיכה רחמים לישראל, באומרה (שם ה-ד): "אם על המלך טוב", סתם מלך במגילה רומז על המלך העליון הקב"ה, "בוא ה'מלך ו'המן היום", ראשי תיבות שם הויה"ה ביושר להמשיך רחמים על ישראל, והסכים הקב"ה עם אסתר בבחינה אחת להמשיך רחמים לישראל משם הויה"ה ביושר, ועם המן בבחינה אחת להמשיך הדין עליו ועל כל אויבי ישראל מהצירוף של השם הויה"ה מהופך, בבחינת "נגוף ורפוא" - נגוף להמן ורפוא לישראל, אלו דבריו הקדושים.

יומתק לפרש בזה רמז הכתוב (שם ט-א): "ובשנים עשר חודש הוא חודש אדר... ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם". פירוש, ביום אשר קיוו אויבי היהודים לשלוט בהם, על ידי שהפך המן את הצירוף של השם הויה"ה באומרו "ז'ה איננו שוה לוי", אמנם על ידי תפלת

ונראה ברור כי מה שאמר הרה"ק מרוז"ן בשם הצדיקים, כוונתו על מה שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע, כמו שהביא ב"אמרי פנחס" החדש (ארבע פרשיות אות קיח): "בשם הרב ז"ל, שהיה מצפה להגיע לארבע פרשיות, ואמר [בלשון אידיש] איך וואלט שוין גערין עס זאל שוין קומען דיא ארבע פרשיות, איך זאל מיך זעהן מיט דעם אייבערשטיין". פירוש: אני כבר משתוקק שיגיעו ארבע הפרשיות, כדי שאוכל להתראות עם הקב"ה.

הנה כי כן על כך הוסיף הרה"ק מרוז"ן לבאר כוונתו, כי ד' פרשיות הן כנגד ד' אותיות השם הויה"ה, שאנו מתראים בהן עם הקב"ה. אלא שעתה מוטלת עלינו חובת ההתבוננות להבין ולהשכיל, מהו הענין שתיקנו חכמינו ז"ל הקריאה בד' פרשיות כנגד ד' אותיות השם. זאת ועוד, מהו הענין שתיקנו הקריאה דוקא בחודש אדר.

המחלוקת בספרי חסידות אם ד' פרשיות הן כנגד ד' אותיות השם כסדרן או להיפך

רחש לבי דבר טוב לבאר הענין בזה, על פי מה שמצינו מחלוקת בספרי חסידות כיצד הוא הסדר של ד' פרשיות המכוונות כנגד ד' אותיות השם. ב"קדושת לוי" (שם) מבואר שהסדר הוא לפי הצירוף המהופך מלמטה למעלה הויה"ה, וכמו שכתב בלשון קדשו: "וקודם אבאר לך סוד של ארבע פרשיות, שקלים, זכור, ופרה, וחודש, הנה הם מרומזים כנגד ארבע אותיות הויה"ה בצירוף כזה הויה"ה... שקלים הוא נגד ה"א אחרונה... וזכור הוא נגד הו"ו... ופרה היא נגד ה"א ראשונה, וחודש הוא נגד הו"ד".

אבל ב"מגן אברהם" למגיד הקדוש מטריסק ז"ע (פרשת פקודי ופרשת החודש), וכן ב"תורת חיים" (פרשת כי תשא) להרה"ק רבי חיים מקאסוב זצ"ל, ביארו כי ד' פרשיות מכוונות כנגד ד' אותיות

עולם, "וראה שאין העולם מתקיים" במדת הדין, "והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין".

הכוונה בזה שהקדים הקב"ה לברוא את העולם בפועל בחודש ניסן ששולט בו מדת החסד, ושתפה למדת הדין בחודש תשרי, שהגיע בפועל בעולם הזה אחרי חודש ניסן, "והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים", שהקדים הקב"ה חודש ניסן שהוא רחמים בבחינת השם הויה"ה, ושתפה למדת הדין בחודש תשרי שהוא השם אלקי"ם. אלו תוכן דבריהם הקדושים.

הנה כי כן ירווח לנו להבין מה שדרש המדרש על חודש ניסן: "הדא הוא דכתיב אשרי הגוי אשר ה' אלקיו", שהקדים הקב"ה לברוא את העולם בפועל בחודש ניסן ששולט בו מדת הרחמים מהשם הויה"ה, לפני חודש תשרי ששולט בו הדין של שם אלקי"ם, ומטעם זה בחר לגאול את ישראל בחודש ניסן שהוא זמן של רחמים מהשם הויה"ה, וזהו הטעם שהגאולה העתידה תהיה גם כן בחודש ניסן, על דרך שכתוב (ישעיה נד-ז): "ברגע קטן עזבתך וברחמים גדולים אקבצך", ויפה דרשו על כך במדרש: "אשרי הגוי אשר ה' אלקיו", שהקדים את השם הויה"ה בחודש ניסן לפני השם אלקי"ם בחודש תשרי.

קריאת ד' פרשיות בחודש אדר כנגד ד' אותיות של השם הויה"ה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר בין ד' פרשיות לחודש אדר, על פי מה שמבואר בספרים הקדושים כי חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא ד' פרשיות שקלים, זכור, פרה, החודש, כנגד ד' אותיות השם הויה"ה, ומקור הדבר ב"קדושת לוי" (פרשת כי תשא הדיבור ה-ב): "וקודם אבאר לך סוד של ארבע פרשיות, שקלים זכור ופרה וחודש, הנה הם מרומזים כנגד ד' אותיות הויה"ה".

בענין זה דבר בעתו מה טוב להעתיק מה שהביא ב"עירין קדישין" השלם (ד' פרשיות דף קכא) בשם הרה"ק רבי ישראל מרוז"ן ז"ע:

"אמר ענין ארבע פרשיות. אמרו הצדיקים שבד' פרשיות יכול כל אחד ואחד לראות את עצמו עם הקב"ה, והענין הוא שהד' פרשיות הם כנגד ד' אותיות הויה"ה ברוך הוא, ד' אותיות הרחמים, ובכל פרשה מהד' פרשיות מאיר את אחת מהד' אותיות הויה"ה, וכשאדם מקדש ומטהר את עצמו נעשה כלי להשראת השכינה עליו, ועל כן אנו מתפללין (מוסף לפרשת שקלים) אור פניך עלינו אדון נְשָׂא".

וזהו גם כן הטעם שקבעו חכמינו ז"ל לקרוא ד' הפרשיות שהן כנגד ב' הצירופים ישר והפוך דוקא בחודש אדר, כי בחודש זה הפך הקב"ה ברוב רחמי הצירוף המהופך של מדת הדין שביקש המן לעורר על ישראל, לצירוף הישר שפעלה אסתר בתפלתה יבוא המלך והמן היום, מהצירוף הישר נמשכו רחמים לישראל ומהצירוף המהופך נמשך דין על המן ואוהביו מזרע עמלק, ויחוד נפלא זה מתעורר בכל שנה ושנה בחודש אדר על ידי קריאת ד' הפרשיות שהן כנגד ד' אותיות השם ישר והפוך.

הצירוף של ניסן שם הוי"ה ביושר הוא שורש לצירוף של כל החדשים

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר עמקות הטעם שתיקנו חכמינו ז"ל לקרוא בחודש אדר ד' פרשיות, כנגד ד' אותיות השם שנהפכו מהצירוף הוה"י של דין לצירוף ישר י-ה-ו-ה של רחמים, על פי מה שנקדים להתבונן בקריאת פרשת החודש, שהיא המצוה הראשונה שניתנה לישראל כשיצאו ממצרים למנות את ניסן לראש חדשי השנה, כמו שכתוב (שמות יב-א): **"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר, החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה"**.

וביאר הרמב"ן הטעם למצוה זו בדרך הפשט, כדי שנזכור תמיד את הנס שעשה עמנו הקב"ה ביציאת מצרים בחודש ניסן:

"טעם החודש הזה לכם ראש חדשים, שימנו אותו ישראל חודש הראשון, וממנו ימנו כל החדשים, שני ושלישי, עד תשלוש השנה בשנים עשר חודש, כדי שיהיה זה זיכרון בנס הגדול, כי בכל עת שנזכיר החדשים יהיה הנס נזכר, ועל כן אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר (שם יט-א) בחודש השלישי, ואומר (במדבר י-יא) ויהי בשנה השנית בחודש השני נעלה הענן, (שם כט-א) ובחודש השביעי באחד לחודש וגו', וכן כולם".

אמנם בפנימיות הענין מבואר בספרים הקדושים ובראשם ה"בני יששכר" (מאמרי ראש חודש מאמר א אות א) הטעם שקבע הקב"ה חודש ניסן לראש חדשים, על פי המבואר בתיקוני זוהר (הקדמה ט): כי לשם הוי"ה יש י"ב צירופים שונים, שכל צירוף מאיר באחד מ"ב חדשי השנה, ובחודש ניסן מאיר הצירוף הראשון של השם ביושר י-ה-ו-ה, היוצא מראשי תיבות הפסוק: **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**.

והוסיף ה"בני יששכר" לרמז ענין זה בשם **"חודש"** (שם אות ד): **"חד"ש בגימטריא שי"ב, הנה ישנם י"ב צירופי הוי"ה ובכל חדש מאיר צירוף**

חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא ד' פרשיות בחודש אדר כנגד ב' הצירופים הפוך וישר כדי להפוך הדין לרחמים

הכנה לחודש ניסן: הצירוף של שם הוי"ה ביושר היוצא מהפסוק 'שמחו השמים ותגל הארץ'

בחודש אדר אנו קוראים את ד' הפרשיות כדי להאיר הצירוף של שם הוי"ה השולט בחודש ניסן

בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל, לכן שולט בו הצירוף של שם הוי"ה ביושר, שישלים הקב"ה במחיית עמלק

השמים", וגילה על הארץ בבחינת **"ותגל הארץ"**, כי השטן אינו יכול לעורר מדת הדין על ישראל, משום שהדין נהפך לרחמים גמורים.

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה עמקו דברי חכמינו ז"ל שאמרו: **"משנכנס אדר מרבין בשמחה"**, כדי לבטא בכך השמחה הגדולה שיש בעולם בחודש אדר, שהפך הקב"ה את הדין שביקש המן לעורר על ישראל מהצירוף המהופך הוה"י באומרו **"ז'ה איננו שויה לי"**, לצירוף של רחמים מהשם הוי"ה ביושר שאמרה אסתר **"יבוא המלך והמן היום"**, אשר כפי המבואר מצירוף זה נשפעת שמחה בעולם, כפי שרמזו בראשי תיבות **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**.

על כך מוסיף רב פפא: **"הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי"**, כאשר יש לישראל משפט עם גוי שהוא שרו של עשו שמבקש לעורר דין על ישראל, **"לימצי נפשיה באדר דבריא מזליה"**, ימציא עצמו למשפט בחודש אדר שבו היה לישראל משפט עם המן הרשע שביקש לעורר הדין על ישראל, ונתקיים בהם **"ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם"**, שנתהפך הצירוף של דין לצירוף של שמחה, היוצא מראשי תיבות **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו לבאר הטעם שתיקנו חכמינו ז"ל לקרוא ד' פרשיות בחודש אדר כנגד ד' אותיות השם, וירווח לנו ליישב גם כן הסתירה בין ה"קדושת לוי", שמבאר כי סדר ד' הפרשיות הוא כנגד ד' אותיות השם המהופך הוה"י, ובין ה"מגן אברהם" וה"תורת חיים" שהסדר הוא כנגד ד' אותיות השם כסדרן י-ה-ו-ה, כי באמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, שד' הפרשיות הן כנגד ב' הצירופים גם יחד ישר והפוך, כי משם הוי"ה ביושר אנו ממשיכים רחמים לישראל, ומשם הוי"ה המהופך אנו ממשיכים דינים על שונאי ישראל.

אסתר **"ונהפוך הוא"**, שנהפך צירוף זה לישראל לשם הוי"ה ביושר מדת הרחמים, ולרשעים נשאר הצירוף מהופך מדת הדין, ועל ידי זה **"אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם"**.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה" "ישמחו השמים ותגל הארץ"

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה ששינוי בגמרא (תענית כט): **"משנכנס אדר מרבין בשמחה"**. אמר רב פפא הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי [בן ישראל שיש לו משפט עם גוי], **לישתמיט מיניה באב דריע מזליה, ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה"**. פירושו, ישתמט מללכת עמו למשפט בחודש אב שמזלו רע, וימציא נפשו למשפט עמו בחודש אדר שמזלו בריא וטוב. וצריך ביאור כי הן אמת שחודש אדר הוא חודש של שמחה, אולם מה ראו חכמינו ז"ל לבטא את השמחה בחודש אדר דוקא בכך שאם יש לו משפט עם גוי, ימציא עצמו לדון עמו בחודש אדר.

לפי האמור יש לומר שחכמינו ז"ל רמזו לנו בכך על ענין נפלא, שכאשר יש ח"ו לישראל משפט עם גוי, הוא השטן שרו של עשו, המקטרג על ישראל ותובע אותם למשפט לפני הקב"ה, כמו שכתוב (משלי כט-ד): **"מלך במשפט יעמיד ארץ"**, העצה על כך היא להמתיק הדין בחודש אדר דוקא, שאז הפך הקב"ה את הדין של השם הוי"ה מהופך שביקש המן לעורר על ישראל, לצירוף של השם הוי"ה ביושר שעוררה אסתר בתפלתה.

נקדים עוד מה שמבואר בתיקוני זוהר (הקדמה ט), כי הצירוף של השם הוי"ה ביושר יוצא מראשי תיבות (תהלים צו-יא): **"ישמחו השמים ותגל הארץ"**. הרי לנו דברים ברורים כי מהצירוף של השם הוי"ה ביושר שהוא שורש הרחמים, משפיע הקב"ה שמחה בשמים ממעל בבחינת **"ישמחו**

אחד, הנה י"ב חדשים י"ב צירופי הוי"ה, י"ב פעמים הוי"ה בגימטריא ש"ב מנין חד"ש, לשון חידוש שמתחדשים העיתים בכל חדש, כפי השתנות הצירוף של שם הוי"ה מתהווה הוי"ה חדשה".

והנה כבר נתבאר כי כשהצירוף של השם הוי"ה הוא כסדרו, הרי זה מורה שהקב"ה מתגלה בעולם בהנהגה של רחמים גדולים, אולם כשאיננו כסדרו הרי זה מורה שהרחמים אינם כל כך בתכלית השלימות, לכן הצירוף של חודש ניסן שהוא כסדרו יוצא מהפסוק "ישמחו השמים ותגל הארץ", כי כאשר הקב"ה משפיע רחמים בעולם, ישמחו כל הפמליא של מעלה בשמים וגם התחתונים יגילו בארץ.

לפי זה מבואר היטב הטעם שקבע הקב"ה את חודש ניסן ראש וראשון לכל חדשי השנה, כמו שכתוב (שמות יב-ב): "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". כי הצירוף של חודש ניסן שהוא שם הוי"ה ביושר, הוא ראש ושורש לכל שאר י"א הצירופים מ"א חדשי השנה, המקבלים את יניקתם מהצירוף הראשון שהוא ביושר. ובאמת הפשט של הרמב"ן והרמז של המקובלים עולים בקנה אחד, כי הקב"ה הוציא את ישראל ממצרים ברחמים גדולים משום שהשם הוי"ה מאיר בו ביושר.

חודש ניסן נקרא חודש האביב כי אבי"ב הוא אותיות אב י"ב

וכתב ב"דגל מחנה אפרים" (פרשת בא ד"ה למה נקרא) רמז נפלא, כי מטעם זה מכנה הכתוב את חודש ניסן חודש האביב, כמו שכתוב (שם יג-ד): "היום אתם יוצאים בחודש האביב", כי אבי"ב הוא אותיות אב י"ב, כלומר "אב" ושורש לכל י"ב חדשי השנה, והוא מוסיף לבאר בזה מה שדרשו במדרש (שמו"ד טו-ג): "החודש הזה לכם ראש חדשים, אמר שלמה (משלי ח-טו) בי מלכים ימלוכו". הנה הדברים בלשון קדשו:

"למה נקרא חודש ניסן חודש האביב... כי יש י"ב מזלות וי"ב צירופי הוי"ה ברוך הוא השולטים ב"ב חדשי השנה, ועל ידי צירופים אלו נמשך כל הנהגות המזלות והמלכים. וזהו ב"ב היינו י"ב

צירופים על ידם מלכים ימלוכו... ועל כן חודש האביב חודש ניסן הוא ראש השנה למלכים, כי בחודש ניסן הוי"ה שלו כסדר, והוא אב לכל הצירופים שהם נולדו מן הצירוף הראשון, ולכך ממנה נמשך הנהגות כל המזלות.

וכמו ששמעתי מן אדוני אבי זקני [הבעל שם טוב הקדוש] נשמתי עדן זללה"ה, שאמר פעם אחת בחודש ניסן להרב המגיד המפורסם מטורטשין, עתה העת שצריכים להתפלל, כי ר"ה ב. באחד בניסן ראש השנה למלכים, ואז נתמנו בו כל השרים ושלטונים שבעולם, ולעת עתה נתמנו שרים לא טובים, ועתה הוא העת להתפלל, עד כאן שמעתי מפיו הקדוש. ונראה לי שהוא מטעם הנ"ל, כי בחודש זה היא הוי"ה כסדר שהוא אב לכל י"ב צירופים".

מעתה מבואר היטב הטעם שקבעו חכמינו ז"ל לקרוא ד' פרשיות בחודש אדר, אשר כפי המבואר הן מכוונות כנגד ד' אותיות השם בהיפוך וביושר, כדי לעורר בכך הנס הגדול שעשה הקב"ה לישראל בחודש אדר בימי פורים שהפך את הצירוף של דין לצירוף של רחמים, ולפי המבואר יש בזה גם כן ענין גדול, לעשות בכך הכנה לחודש ניסן שבא מיד אחרי הקריאה בד' הפרשיות, שיאיר בו הצירוף של ד' אותיות השם ביושר להמשיך רחמים גדולים על ישראל.

בחודש ניסן מאיר הצירוף של הגאולה העתידה

הנה מה טוב ומה נעים להוסיף תבלין לבאר הטעם שתיקנו חכמינו ז"ל לקרוא ד' פרשיות בחודש אדר, כדי להפוך את הדין מהצירוף המהופך לרחמים גמורים מהצירוף הישר, על פי מה שכבר הבאנו מאמר המדרש: "וכשבחר ביעקב ובניו קבע בו ראש חודש של גאולה, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". וכן שנינו בגמרא (ר"ה יא:): "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל. מנלן, אמר קרא (שמות יב-מב) ליל שימורים, ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית".

והנה ידוע מה שכתוב בפרשת בשלח (שמות יז-טו): "ויאמר כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור". ופירש רש"י: "נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק", כי כל זמן שעמלק קיים חסרות אותיות ו"ה מן השם הוי"ה ונשארו רק אותיות י"ה.

נמצא לפי זה כי בגאולה העתידה ישלים הקב"ה את מחצית השם אותיות ו"ה שנחסרו בגלות. ויש לומר כי דבר זה רמוז בתיבת גאול"ה שהיא אותיות גאל ו"ה, לרמז שיגאל הקב"ה ב' אותיות ו"ה החסרות בגלות. הנה כי כן מטעם זה בחר הקב"ה להאיר בחודש ניסן את שם הוי"ה ביושר, לרמז כי חודש זה מסוגל לקרב את הגאולה העתידה, שאז יתמלא שמו של הקב"ה בכל ד' אותיותיו.

נפלא להביא מה שביאר ה"ישמח משה" (פרשת בשלח ד"ה עוד פירוש) הטעם שכל זמן שעמלק קיים השם הוא רק מחצית י"ה, כי חסרות אותיות ו"ה, על פי מה שנתבאר כי השם הוי"ה יוצא מראשי תיבות הפסוק: "ישמחו השמים ותגל הארץ". והנה בשמים נראית תמיד גדלותו של הקב"ה אפילו בזמן שיש הסתר פנים למטה, נמצא לפי זה כי אפילו בזמן הגלות ישמחו השמים בהתגלות כבוד מלכותו בשמים.

אך למטה בארץ יתגלה כבוד מלכותו רק בזמן הגאולה, אבל בזמן של גלות והסתר פנים חסרה השמחה למטה בארץ, על כן כל זמן שעמלק קיים שגורם הסתר פנים למטה אין השם שלם, כי נחסרו אותיות ו"ה שהן ראשי תיבות ותגל הארץ, אבל בגאולה העתידה שיתגלה כבוד מלכותו על כל העולם יתמלא השם בכל ד' אותיותיו, כי ישמחו השמים ותגל הארץ.

מעתה יאירו עינינו להבין הטעם שתיקנו חכמינו ז"ל לקרוא בחודש אדר ד' פרשיות, שהן מכוונות כנגד ד' אותיות שם הוי"ה שנהפכו מצירוף הפוך של דין לצירוף ישר של רחמים, כדי לעשות בכך הכנה לגאולה העתידה בחודש ניסן, שאז יאיר הקב"ה בעולם את שם הוי"ה בצירוף ישר במלוא הודו והדרו, כמו שכתוב (ישעיה נב-ח): "כי עין בעין יראו בשוב הוי"ה ציון", במהרה בימינו אמן.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימיל: mamarim@shvileipinchas.com